

159

III

Total No. of Questions – 32

Total No. of Printed Pages – 4

Regd.

No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Part – III
COMMERCE, Paper-I
(Telugu Version)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

PART – I (Marks – 50)
SECTION – A

ఈ క్రింది వానిలో ఏవైనా రెండు ప్రశ్నలకు సమాధానాలు 40 వంక్తులకు మించకుండా వ్రాయుము. $2 \times 10 = 20$

1. సహకార సంఘాలను నిర్వచించి, దాని ముఖ్య లక్షణాలను చర్చించండి.
2. సంస్థాపన వ్రతం అంటే ఏమిటి? అందులోని క్లాజులను పేర్కొనండి.
3. వ్యాపార విత్తం అంటే ఏమిటి? ఒక వ్యాపార సంస్థలో దీని అవసరాన్ని ప్రాముఖ్యాన్ని వివరించండి.

SECTION – B

ఈ క్రింది వానిలో ఏవైనా నాలుగు ప్రశ్నలకు సమాధానం 20 వంక్తులకు మించకుండా వ్రాయండి. $4 \times 5 = 20$

4. వ్యాపారం సామాజిక లక్ష్యాలను వివరించండి.
5. పరిశ్రమల లోని రకాలను వివరించండి.
6. ఒక వ్యాపార సంస్థకు అవసరమైన వివిధ రకాల మూలధనాన్ని పేర్కొనండి.
7. వాటాలకు, డిబెంచర్లకు మధ్య ఉన్న తేడాలను వివరించండి.
8. బహుళ జాతీయ సంస్థల లక్షణాలను పేర్కొనండి.
9. e-వ్యాపారం వల్ల సంస్థలకు కలిగే ప్రయోజనాలు ఏవి?

SECTION – C

ఈ క్రింది వానిలో ఏవైనా ఐదు ప్రశ్నలకు 5 వంక్తులకు మించకుండా సమాధానాలు వ్రాయుము. $5 \times 2 = 10$

10. వ్యాపారాన్ని నిర్వచించండి.
11. మారు వర్తకం
12. సక్రియా భాగస్వామి
13. సహ వారసులు
14. ప్రభుత్వ కంపెనీ
15. వ్యవస్థాపన నిర్వచనం
16. ఈక్విటీ వాటాలు
17. సేవా సంస్థలను నిర్వచించండి

PART – II (Marks – 50)
SECTION – D

ఈ క్రింది ప్రశ్నకు సమాధానము వ్రాయుము.

1 × 20 = 20

18. క్రింద ఇచ్చిన Mr. కపిల్ అంకణా ఆధారంగా 31-03-2015 నాటి వర్తక, లాభ, నష్టాల ఖాతా, ఆస్తి అప్పుల పట్టీ తయారు చేయండి.

అంకణా

డెబిట్ నిల్వలు	మొత్తం రూ.	క్రెడిట్ నిల్వలు	మొత్తం రూ.
జీతాలు	6,000	అమ్మకాలు	47,000
కొనుగోళ్ళు	22,000	ఋణదాతలు	10,000
వేతనాలు	7,800	మూలధనం	25,000
కొనుగోలు రవాణా	400	చెల్లింపు బిల్లులు	5,800
ఆఫీసు ఖర్చులు	500		
కమీషన్	600		
ఋణగ్రస్తులు	30,000		
ఫర్నిచర్	3,000		
యంత్రాలు	10,000		
భీమా	400		
బ్యాంకు నిల్వ	4,000		
వసూలు పొందినవి	2,000		
నగదు	1,100		
	87,800		87,800

సర్దుబాట్లు :

- (1) చెల్లించాల్సిన వేతనాలు రూ. 2,000. (2) చెల్లించాల్సిన జీతాలు రూ. 1,000.
 (3) ముందుగా చెల్లించిన భీమా రూ. 50. (4) ఋణగ్రస్తుల రిజర్వ్ 5%.
 (5) ఫర్నిచరుపై తరుగుదల రూ. 150, యంత్రాలపై తరుగుదల రూ. 500. (6) ముగింపు సరుకు రూ. 11,000.

SECTION – E

ఈ క్రింది వానిలో ఏదైనా ఒక దానికి సమాధానం వ్రాయండి.

1 × 10 = 10

19. క్రింద ఇచ్చిన వివరాల నుండి మూడు వరుసల నగదు చిట్టాను తయారుచేయండి.

2015

రూ.

డిసెంబర్ 1 వేతిలో నగదు

12,000

బ్యాంకు క్రెడిట్ నిల్వ

10,000

"	5	హరికి చెక్కుద్వారా చెల్లింపు	425
		వచ్చిన డిస్కౌంట్	75
"	9	అమ్మకాలు	1,600
"	15	బ్యాంకులో జమచేసిన నగదు	1,300
"	18	కళ్యాణ్ నుంచి వచ్చిన చెక్కు	1,275
		ఇచ్చిన డిస్కౌంట్	25
		కళ్యాణ్ చెక్కు బ్యాంకుకు వంపడమైనది	
"	20	సొంత వాడకాల కోసం బ్యాంకు నుండి తీసిన నగదు	3,000
"	25	జీతాల చెల్లింపు	1,200
"	27	టెలిఫోన్ బిల్లు చెక్కుద్వారా చెల్లింపు	1,250
"	28	ఆఫీసు కోసం బ్యాంకు నుండి తీసిన నగదు	2,000

20. పాస్ బుక్ ప్రకారం నిల్వ రూ. 12,600. పాస్ బుక్ నిల్వతో నగదు పుస్తకం నిల్వను పోల్చినప్పుడు క్రింది వ్యత్యాసాలు గుర్తించారు.

- జారీ చేసిన చెక్కులు చెల్లింపుకు దాఖలు కానివి రూ. 2,100
- డిపాజిట్ చేసినా వసూలు కాని చెక్కులు రూ. 1,800
- బ్యాంకు చార్జీలు రూ. 175
- బ్యాంకు చెల్లించిన భీమా ప్రీమియం రూ. 1,500
- సంస్థ ఋణగ్రస్తుడు నేరుగా బ్యాంకులో జమ చేసిన మొత్తం రూ. 1,200

నగదు పుస్తకం నిల్వను తెలుసుకోవడానికి బ్యాంకు నిల్వల సమన్వయ పట్టిని తయారుచేయండి.

SECTION - F

ఈ క్రింది ప్రశ్నలలో ఏ రెండింటి కైనా సమాధానాలు వ్రాయుము.

2 × 5 = 10

21. వివిధ ఖాతాలు, ఆ ఖాతాల డెబిట్, క్రెడిట్ నూత్రాలు రాయండి.

22. క్రింద ఇచ్చిన వివరాలతో ప్రవీణ్ ఖాతాను 31-03-2015 నాటికి తయారుచేయండి.

2015		రూ.
మార్చి	7 ప్రవీణ్ నుంచి రావలసిన బాకీ నిల్వ	1,750
"	7 ప్రవీణ్ కు అమ్మిన సరుకు	750
"	10 ప్రవీణ్ నుంచి సరుకు కొనుగోలు	500
"	15 ప్రవీణ్ కు చెల్లించిన నగదు	400
"	23 ప్రవీణ్ నుంచి వచ్చిన నగదు	250
"	25 ప్రవీణ్ కు వాపసు చేసిన సరుకు	100

(ప్రవీణ్ ఖాతాను 10% డిస్కౌంట్ తో పరిష్కరించాడు)

23. క్రింది వ్యవహారాల నుంచి అమ్మకాల చిట్టా, అమ్మకాల వావసుల చిట్టా తయారుచేయండి.

2015		రూ.	
మే	1	రావలకు సరుకు అమ్మకాలు	6,500
"	3	మనీషీకు అమ్మిన సరుకు	6,000
"	8	రావల నుంచి సరుకు వావసులు	700
"	11	రాజీకుమార్కు సరుకు అమ్మకాలు	12,000
"	14	బాసుకి అమ్మిన సరుకు	11,000
"	17	రాజీకుమార్ నుంచి సరుకు వావసులు	2,000
"	21	ఆనంద్ కి సరుకు అమ్మకాలు	9,000

24. ఏవైనా ఐదు రకాల తప్పులను వివరించండి.

SECTION - G

ఈ క్రింది షానిలో ఏవైనా ఐదు ప్రశ్నలకు సమాధానములు వ్రాయండి.

5 × 2 = 10

25. బుక్ కీపింగ్ అంటే ఏమిటి ?

26. వ్యాపార అస్తిత్వ భావన వివరించండి.

27. క్రింది వ్యవహారాలకు చిట్టా వద్దులు వ్రాయండి.

2015		రూ.	
జనవరి	1	వ్యాపార ప్రారంభానికి తెచ్చిన నగదు	45,000
"	2	ఫర్నిచర్ కొనుగోలు	10,000
"	8	సరుకు కొనుగోలు	5,000
"	14	శేఖర్ కు అరువుమీద అమ్మిన సరుకు	4,000

28. ఎదురు వద్దు.

29. 2015, ఏప్రిల్ 1 న క్రింది వివరాలకు ప్రారంభపు వద్దు రాయండి.

చేతిలో నగదు రూ. 5,000; యంత్రాలు రూ. 20,000; సరుకు రూ. 10,000; వివిధ ఋణగ్రస్తులు రూ. 18,000; వివిధ ఋణదాతలు రూ. 9,000; ఫర్నిచర్ రూ. 12,000; చెల్లింపు బిల్లులు రూ. 11,000;

30. 31-12-2015 నాటి మాసం అంకణా తయారుచేయండి.

వసూలు హుండిలు రూ. 1,000; పంపిన వావసులు రూ. 300; కొనుగోళ్ళు రూ. 3,000; వచ్చిన వావసులు రూ. 200; అమ్మకాలు రూ. 1,200; చెల్లింపు బిల్లులు రూ. 800; మూల ధనం రూ. 1,900

31. సరిపెట్టె తప్పును వివరించండి.

32. తరుగుదల.